

MORMINTE DIN PERIOADA PREFEUDALĂ DESCOPERITE LA CHIRNOGI (JUD. ILFOV)

DE

DONE ȘERBĂNESCU

În colecțiile Muzeului de arheologie din orașul Oltenița se găsesc câteva materiale ce datează din perioada de trecere la feudalism, descoperite cu câțiva ani în urmă. Ele provin de pe teritoriul comunei Chirnogi și au fost descoperite în anii 1961 și 1968, cu ocazia lucrărilor pentru scoaterea pietrișului dintr-o carieră situată pe panta terasei înalte a Dunării, între comunele Căscioarele și Chirnogi, la 500 m est de cișmeaua numită Fântina Mare¹. Parte din ele au fost scoase la lumină în urma unor sondaje efectuate de Muzeul din Oltenița.

În anul 1961, cu prilejul deschiderii carierei amintite, au fost distruse, după spusele localnicilor, șase sau șapte morminte care ar fi avut în inventar brățări de bronz, mărgelile (unele cu „ochi”), inele de argint, vase etc. Precizăm că nu s-a putut recupera nici un obiect de la descoperitori. Pentru a salva de la distrugere alte morminte care se aflau în perimetrul carierei, muzeograful Barbu Ionescu de la Muzeul din Oltenița a făcut unele sondaje ale căror rezultate au rămas inedite. Dintr-o scurtă însemnare referitoare la aceste săpături² și din informațiile ce ni le-a dat cel ce le-a efectuat rezultă că au fost descoperite cinci morminte cu inventar. Materialul arheologic recoltat cu acel prilej și observațiile făcute atunci sînt prezentate mai jos.

Adîncimea la care au fost descoperite scheletele variază între 0,80 m și 1,80 m. Scheletele erau așezate în poziție întinsă pe spate cu brațele de-a lungul corpului, capul fiind orientat spre vest, cu mici devieri, determinate probabil de anotîmpul înhumării. Trei din cele cinci înmormîntări erau morminte de copii (M.₂, M.₄ și M.₆). Inventarul mormintelor descoperite se compune dintr-un cuțit de fier, un tub de os pentru ace, mărgelile de sticlă, cercei de argint și de bronz și vase din lut ars.

¹ Punctul este menționat de Eugen Comșa, SCIV, 5, 1954, 3—4, p. 390, nr. 62.

² Vezi raportul nr. 29 din 1 iunie 1961 *Șantierul Chirnogi*, în Arhiva Muzeului de arheologie din orașul Oltenița.

Cuțitul de fier a fost descoperit în M₂ în dreptul falangelor mîinii stîngi și își găsește analogii în necropolele contemporane din Muntenia (pl. 1/3).

În M₃ a fost descoperit un tub de os pentru ace, în dreptul falangelor mîinii stîngi, confecționat din os de pasăre, neornamentat, păstrat în stare fragmentară.

Măgelele, lucrate din sticlă, de forme, mărimi și culori diferite, unele cu „ochi”, altele fiind îngemănate cîte două, trei, patru, s-au găsit în M₃, M₄ și M₅, în jurul gîtului scheletelor. Pentru păstrarea lor la muzeu, măgelele descoperite în anul 1961 au fost adunate într-un șirag (pl. 1/1).

În mormîntul nr. 3 au fost descoperiți doi cercei; celelalte exemplare nu pot fi atribuite sigur vreunui mormînt din cauza însemnărilor lacunare făcute cu acel prilej. Cerceii rămași întregi, în număr de trei, sînt confecționați din argint, au formă ovală și sînt împodobiți cu trei-patru bobite sferice dispuse în ciorchine în partea de jos a tijei, iar lateral pe tijă se află cîte un manșon (pl. 1/2).

În mormintele numerotate M₁ și M₂, la picioarele scheletelor, a fost descoperit cîte un vas de lut (fig. 1). Vasul din M₁ (pl. 1/5) este o oală-borcan de mici dimensiuni, cu buza spartă din vechime; are înălțimea de 10,7 cm și diametrul maxim de 9,5 cm. Este modelat din lut, la roată, cu foarte puține impurități, de culoare neagră, din cauza arderii incomplete. Vasul este ornamentat cu incizii dese, care coboară pînă aproape de fundul vasului, executate cu un pieptene cu cinci dinți peste care s-au trasat, cu același instrument, registre de linii în val³.

Vasul din M₂ (pl. 1/4) este tot o oală borcan, cu înălțimea de 11,2 cm, iar diametrul maxim de 12,2 cm; modelat la roată, din pastă aspră la pipăit, avînd ca ingredient pietricele și nisip, de culoare maronie cu pete negricioase din cauza arderii neuniforme. Buza vasului este răsfrîntă scurt orizontal. Decorul este format din incizii care acoperă două treimi din corpul vasului, iar la limita dintre umăr și gît vasul este ornamentat cu un val trasat cu un vîrf ascuțit⁴.

În M₃ și M₅ în dreptul craniului și pe torace au fost găsite coji de ouă, rămășițe de la ofrande.

În anul 1968, reluîndu-se lucrările de exploatare a pietrișului în carieră, au fost distruse alte morminte, iar o parte din inventarul lor a ajuns la Muzeul din Oltenița. După informațiile culese la fața locului reiese că au fost distruse două morminte cu schelete așezate pe spate, orientate cu capul spre vest, avînd în dreptul picioarelor cîte un borcan, vase care s-au spart în momentul descoperirii. Inventarul recuperat din aceste morminte se compune din 108 măgele de sticlă (pl. 2/1), doi bumbi și fragmente de cercei, din bronz, și un tub de os pentru ace.

Măgelele de sticlă sînt asemănătoare cu cele descoperite în anul 1961.

Bumbii de bronz (pl. 2/1), de formă sferică, sînt confecționați din tablă subțire și își găsesc analogii și în necropola de la Obîrșia Nouă (jud. Olt).

³ Inv. nr. 4.492 Muzeul Oltenița.

⁴ Inv. nr. 191 Muzeul Oltenița.

Cerceii, recuperați în stare fragmentară, erau confecționați din sirmă de bronz, fără ornamente.

Tubul pentru ace lucrat din os, lung de 8,4 cm, acum rupt la capete, este ornamentat cu incizii circulare (pl. 2/2).

Din datele pe care le avem rezultă că în anii 1961 și 1968 au fost descoperite, cu prilejul lucrărilor din carieră și prin sondajul efectuat, 14 morminte de înhumatie cu inventar. Este posibil să fi existat și morminte de incineratie în acest loc, deoarece biritualismul caracterizează multe din necropolele contemporane. În momentul de față, când terenul din jurul carierei este plantat cu viță de vie și nu este posibilă o intervenție arheologică, nu se poate ști dacă întreaga necropolă a fost sau nu distrusă de carieră.

Observațiile pe care le avem asupra ritului și ritualului de înmormintare și studierea inventarului descoperit în morminte permit o încadrare cronologică destul de precisă a necropolei descoperite la Chirnovgi. Cele mai apropiate analogii pentru descoperirile de la Chirnovgi le găsim, în zona dintre Carpați și Dunăre, în necropolele de la Izvoru⁵, Frătești⁶, Sultana⁷ și Obirșia Nouă⁸ datate în secolele VIII—IX e.n., aparținând fazei timpurii a culturii Dridu⁹.

Având în vedere materialul arheologic, caracterul descoperirilor și contextul¹⁰ considerăm că necropola de la Chirnovgi a fost folosită la sfârșitul secolului al VIII-lea și în prima jumătate a secolului al IX-lea.

TOMBES D'ÉPOQUE PRÉ-FÉODALE DÉCOUVERTES À CHIRNOGI (DÉP. D'ILFOV)

RÉSUMÉ

Dans l'espace compris entre les localités Căscioarele et Chirnovgi, du département d'Ilfov, les travaux effectués dans une carrière de cailloutis en 1961 et 1968 on a détruit plusieurs tombes à inhumation. Quelques sondages archéologiques pratiqués en 1961 sont restés inédits. Les observations notées au cours des fouilles au sujet du rite et du rituel d'enterrement, ainsi que l'étude du mobilier funéraire ont permis la datation

⁵ Bucur Mitrea, SCIV, 18, 1967, 3, p. 443—461; Bucur Mitrea, C. Preda, M. Chițescu, Gh. Rădulescu, M. Ionescu, Materiale, 9, 1970, p. 329—335.

⁶ Suzana Dolinescu-Ferche și Mihai Ionescu, Dacia, N.S., 14, 1970, p. 419—430.

⁷ Bucur Mitrea, Materiale, 8, 1962, p. 667—675; Dorin Popescu, SCIV, 20, 1968, 3, p. 293; Vladimir Dumitrescu, Muzeul Național de Antichități, București, 1968, p. 87.

⁸ Octavian Toropu și Onoriu Stoica, Dacia, N.S., 16, 1972, p. 178 și urm.

⁹ A. Oțetea, I. Popescu-Puțuri, I. Nestor, M. Berza, V. Maciu, Istoria poporului român, București, 1970, p. 108; Octavian Toropu și Onoriu Stoica, op. cit., p. 188; Radu Harholu, Pontica, 5, 1972, p. 575.

¹⁰ La aproximativ 1 km vest de necropolă a fost descoperită în anul 1957 ceramică din perioada feudală timpurie provenind dintr-o așezare, cf. Bucur Mitrea, SCIV, 11, 1960, 2, p. 435—439; Eugen Comșa, op. cit., p. 590, nr. 58, 59, 61, 63 și 64.

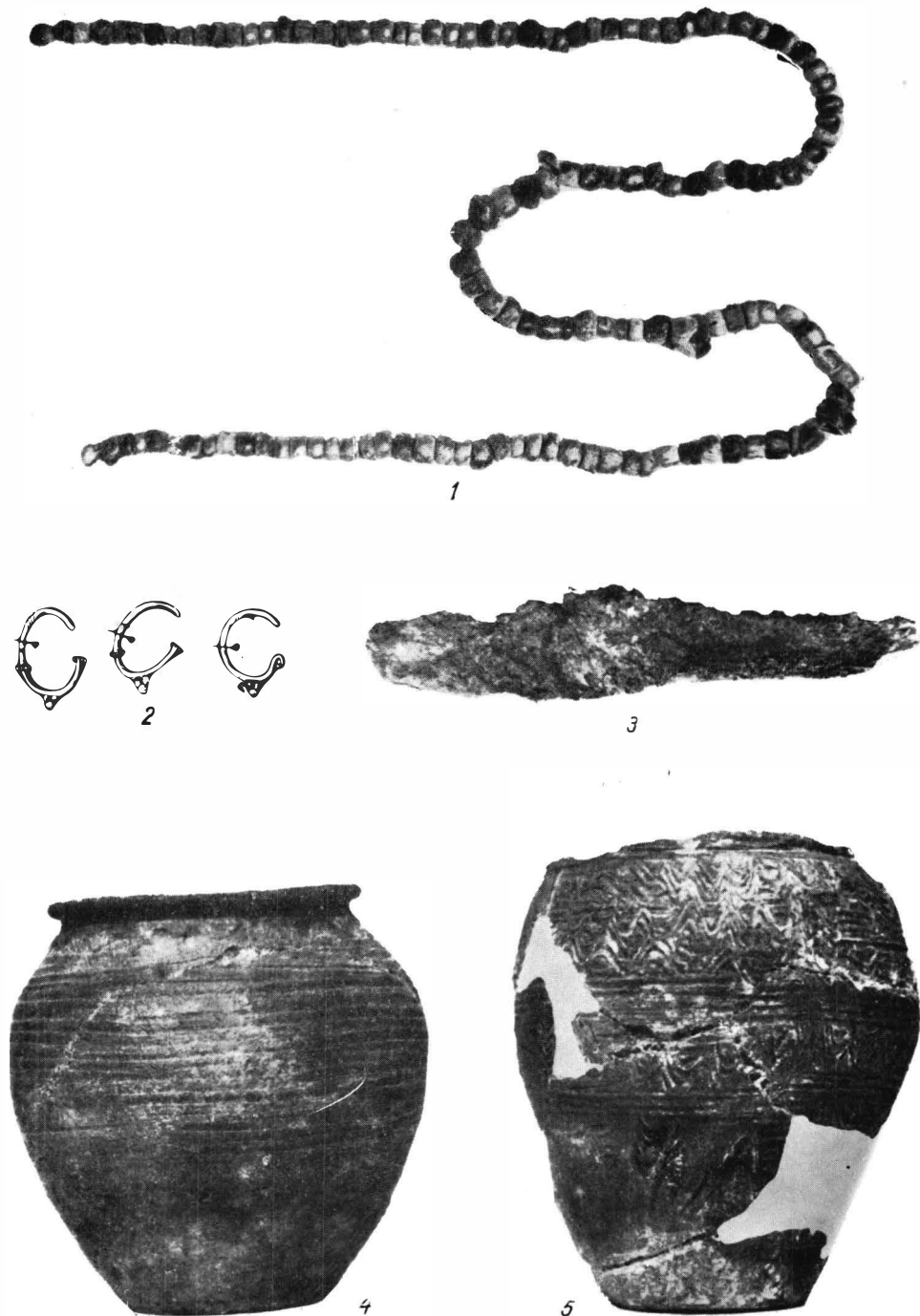
de la nécropole du VIIIe siècle et de la première moitié du IXe siècle, avec d'étroites analogies avec les nécropoles contemporaines découvertes au sud des Carpates à Izvorul, Sultana, Frățești, et Obîrșia Nouă.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Le squelette de la tombe M. 2 de Chirnogi.

Pl. 1. Chirnogi. 1 perles de verre découvertes dans les tombes ; 2 boucles d'oreille en argent ; 3 couteau en fer ; 4 vase trouvé dans la tombe M₂ ; 5 vase découvert dans la tombe M₁.

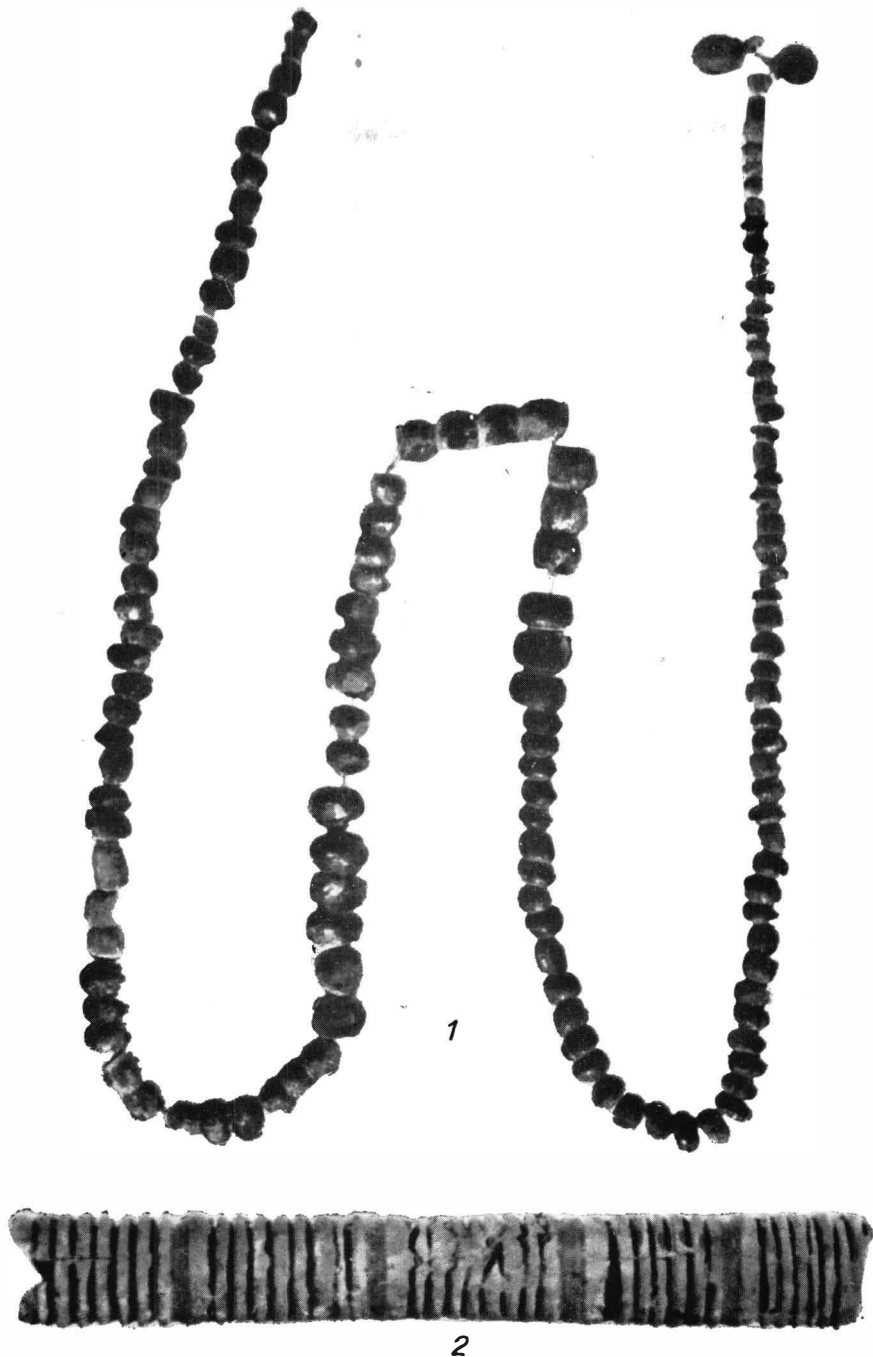
Pl. 2. Chirnogi. 1 perles de verre découvertes dans les tombes ; 2 étui pour les aiguilles.

Pl. 1. Chirnogi. 1 mărgelile de sticlă descoperite în morminte; 2 ceree de argint; 3 cuțit de fier; 4 vas descoperit în M₂; 5 vas descoperit în M₁.

Fig. 1. Scheletul din M₂ de la Chirnogi.

Pl. 2. Chirnogi. 1 mărgele de sticlă descoperite în morminte ; 2 tub de os pentru ace.

